

Một cô gái đánh cạp ngay lễ mở chợ Bến Thành 1914

- Hàng ngàn bà con Sài Gòn lẫn dân Nam kỳ lục tỉnh đã tận mắt coi trận đấu có lẽ chưa từng có trên thế giới ngay lễ khai thị chợ Bến Thành tháng 3-1914: một cô gái giỏi võ Việt vờn nhau với một con cạp đang gầm rú liên hồi.

Chợ Bến Thành năm 1914 - Ảnh tư liệu

Chợ Bến Thành là ngôi chợ lớn giữa Sài Gòn. Ngôi chợ này do một hãng thầu của Pháp mang tên Brossard et Maupin xây dựng, khánh thành vào tháng 3-1914.

Chính quyền đương thời đã tổ chức lễ khánh thành chợ gọi là lễ khai thị chợ Bến Thành mới, mà báo chí thời đó gọi là “Tân Vương Hội”, gồm các hoạt động vui chơi kéo dài ba ngày đêm 28, 29 và 30-3-1914 với hơn 100.000 người ở Sài Gòn và các tỉnh đổ về.

"Xem được lễ khai thị một lần chết cũng sướng"

Trước đó, ban tổ chức lễ khai thị chợ Bến Thành mới đã thông báo khắp lục tỉnh Nam kỳ. Các thương gia người Hoa, người Ấn... nghe thông tin đã thi nhau đổ xô tới giành mua sạp ở chợ Bến Thành mới để bán thuốc lá, tơ lụa, thực phẩm...

Ngày khai thị, người các tỉnh từ miền Đông Nam kỳ tới miền Tây Nam kỳ đã nô nức hện nhau mua sắm và thăm cảnh chợ Bến Thành mới. Dân lục tỉnh vui vẻ bảo nhau: "Xem được lễ khai thị một lần chết cũng sướng".

Lễ hội tổ chức rầm rộ. Ngày khai trương, sáng hôm khai mạc có múa lân, thao diễn võ thuật, nhạc bát âm và có cả ban nhạc của nhà binh Pháp tới hòa nhạc giúp vui.

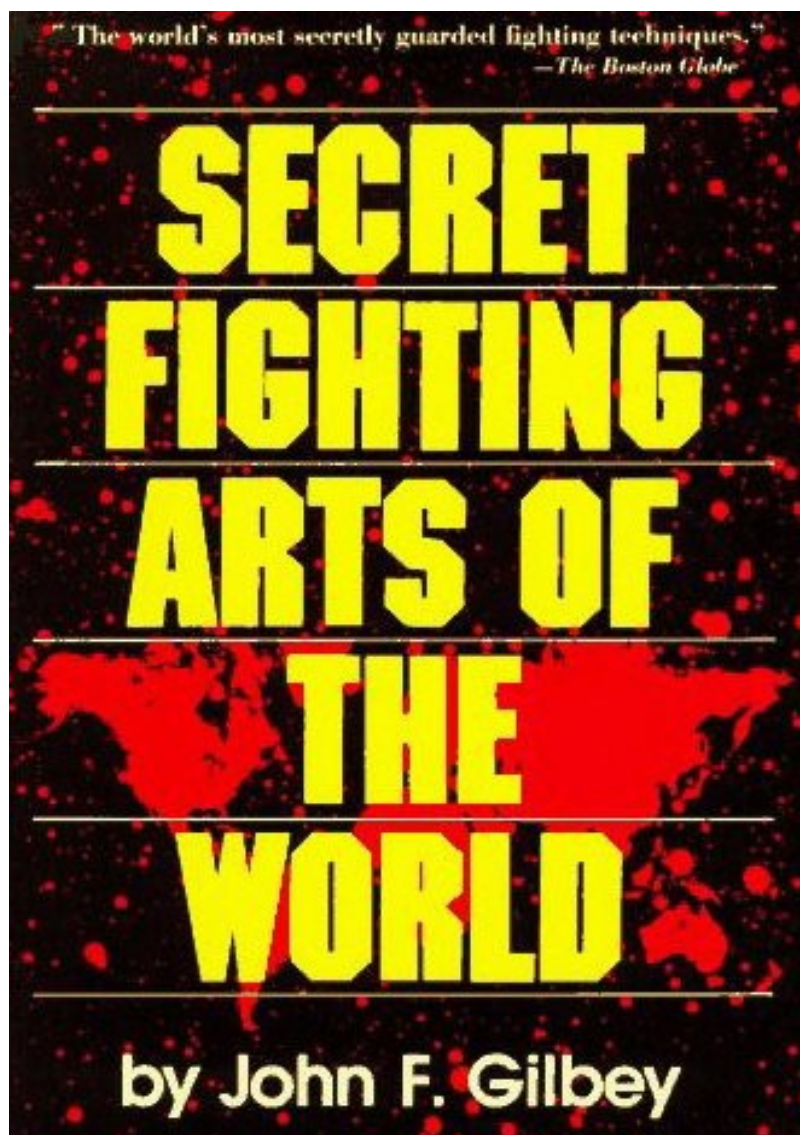
Tối khai trương có pháo bông, xe hoa, đèn xanh đỏ giăng xung quanh chợ sáng trưng, người đi lại đông hơn ngày tết. Lễ khai thị có cả hát bội không lấy tiền giàn, không bán ghế gọi là hát thưởng để cho công chúng coi chơi giải trí...

Chợ Bến Thành năm 1921, bảy năm sau ngày khai thị - Ảnh tư liệu

Tiết mục độc đáo nhất lễ khai thị: con gái đấu với cạp

Quyển sách *Những môn võ bí truyền trên thế giới* nguyên tác tiếng Anh (John F. Gilbey, bản dịch tiếng Việt của hai tác giả Lạc Hà và Phạm Xuân Thảo, do nguyệt san *Võ Thuật* xuất bản tại Sài Gòn năm 1970) ghi câu chuyện một cô gái giỏi võ Việt đã đánh hạ một con cạp dữ tại lễ khai thị chợ Bến Thành năm 1914.

Bìa sách *Những môn võ bí truyền trên thế giới* của John F. Gilbey

Hàng ngàn người dự khai thị đã dự khán trận đấu có lẽ chưa từng có trên thế giới: đấu với cạp là một cô gái.

Tác giả bài viết không ghi tên cô gái mà chỉ cho biết rằng đây là người con gái duy nhất của ông Ất, thường gọi là ông Hai Ất.

Ông này cùng với người em trai là ông Ba Giá vốn là hai bậc giỏi võ của vùng đất Tân Khánh Bà Trà (nay là P.Tân Phước Khánh, thị xã Thuận An và P.Bình Chuẩn, thị xã Tân Uyên thuộc tỉnh Bình Dương).

Ông Ất và ông Giá nổi tiếng với bao phen đánh cạp ở vùng rừng rậm Đông Nam kỳ vào những năm cuối thế kỷ 19, đầu thế kỷ 20, với danh hiệu "Cạp Bàu Lòng, Võ Tòng Tân Khánh".

Từ lúc đến Sài Gòn, nhiều người Pháp đã nghe nói nhiều về tài nghệ đánh cạp của ông Ất, ông Giá, nhưng bán tín bán nghi nên chính quyền Pháp ở Sài Gòn lúc ấy

đã gửi thư mời ông Ất, ông Giá trở tài đánh cạp trong dịp lễ khai thị chợ Bến Thành mới.

Đây là con cạp vừa bẫy được trong cuộc khai hoang lập đồn điền trồng cao su ở miệt rừng rậm phía bắc tỉnh Thủ Dầu Một (nay thuộc tỉnh Bình Phước).

Ông Ất lúc bấy giờ đã bước vào tuổi lục tuần (tức 60 tuổi), vẫn còn rất tráng kiện.

Nhưng ông đã quyết định không tham dự cuộc đấu tranh với con cạp dữ, mà nhường lại cho người con gái rợu của ông.

Có người lo hỏi con gái của ông có đánh cạp được không, ông lắc đầu và mỉm cười bảo rằng ông biết bản lĩnh của con gái ông sẽ làm cho người Pháp phải kính nể người Việt.

Để mọi người an tâm, ông đã nói thêm nếu có điều bất trắc thì ông sẽ nhảy vào liền, quyết không để cho con bị hại...

Một thế đánh lao của môn phái Tân Khánh Bà Trà - ngọn lao tương tự ngọn lao cô gái đánh cạp ngày khai thị chợ Bến Thành - Ảnh: Hồ Tường

Cuộc đấu kinh khủng từ sáng tới trưa

Cuộc đấu giữa một cô gái với cạp khởi từ ban mai mãi đến giờ Ngọ mới chấm dứt. Con gái của ông Ất nai nịt gọn ghẽ, đầu vấn tóc, đôi tay sử dụng một ngọn lao dài đầu bịt sắt bén nhọn mạnh mẽ bước vào khu vực thi đấu với ác thú.

Con cạp trông thấy, gầm to dữ dằn rồi nhảy xổ tới, với hai chân trước chụp phủ xuống đầu đối thủ...

Con gái ông Ất nhanh nhẹn nhảy sang một bên để tránh nanh vuốt của cạp. Cạp vồ hụt, gầm lên những tiếng rợn người, đập đuôi và tiếp tục nhảy tới tấn công bằng những đòn vuốt tát liên tiếp vào người cô gái.

Người con gái giỏi võ Việt nhanh hơn thú dữ khi nhảy qua, nhảy lại, tấn tấn, thối thối biến hóa khôn lường, khiến con cạp vồ chụp, tát trái, tát phải đều hụt. Ác thú gầm thét liên hồi.

Sức gái không thể hạ cạp trong giây lát mà phải đánh giằng dai để tiêu hao sức cạp. Cô gái đã xoay xử rất nhanh, khi thọc ngược ngọn lao để tránh cạp phủ, thoát tả, thoát hữu, thoát trước, thoát sau, luôn luôn nhanh nhẹn để tránh nanh vuốt cạp dữ.

Qua mấy giờ đối đầu giữa người và ác thú, con cạp bị trúng những ngọn lao của cô gái đâm vào người ra máu nhiều kiệt sức, xoay trở chậm chạp.

Đúng lúc này, người con gái của ông Ất đã sử dụng ngọn lao thật tài tình, nhắm ngay yết hầu cạp đâm suốt.

Cuộc đấu kết thúc đúng Ngọ - 12g trưa.

Cô gái đánh cạp tên Võ Thị Vuông

... Các bậc tiền bối xứ võ Tân Khánh Bà Trà cho biết người con gái đánh cạp tại chợ Bến Thành năm 1914 có tên đầy đủ là Võ Thị Vuông, con thứ năm của thầy Hai Ất - Võ Văn Ất.

Ngày nay, trên vùng đất bên cạnh làng võ Tân Khánh Bà Trà vẫn còn mang tên là “Trông Bà Năm Vuông”, bởi trước đây vùng này rừng rậm gọi là trông. Đây cũng là nơi bà Năm Vuông (con gái của ông Hai Ất) từng đánh tan một lũ cướp cạn chỉ với một cây đòn gánh trong tay.